

Методија Тошевски е роден на 18.3.1941 г. во с. Ранци, Кајларско, Егејска Македонија, Грција. Основно и средно образование завршува во Лешок и Прилеп, а високо образование и магистратура по кредитно монетарни прашања на Економскиот факултет во Скопје. Работел во државна управа (планирање и развој, финансии и ревизија), банкарство и стопанство од 1966 до 2005 г. Објавува повеќе од 60 стручни и научни трудови од областа на фискалната и монетарната проблематика, планирањето на развојот и банкарството во македонската и југословенската стручна периодика, во зборници на трудови од симпозиуми и советувања и посебни изданија на Економскиот институт Скопје и Друштвото за наука, коавторство во три научни студии на Економскиот институт и Економскиот факултет во Скопје од областа на фискалната, монетарната и проблематиката на развојот. Автор е на повеќе книги поезија: "И коренот има корен"; "Гротло" (Мишодарка); "Ровја"; "Меѓа"; Избор од поезија во четири книги: "Проверка", "Додека чекам", "Куќата" и "Јаска".

☀ По 60 години од Граѓанската војна во Грција повторно се јавуваат агресивни претензии од грчката држава кон тамошните Македонци, иако е факт дека тие никогаш и не престанале, само што сега, како што се интензивира процесот за решавањето на спорот кој тие го имаат со уставното име на Република Македонија, ги засилуваат негативските притисоци врз македонското малцинство. Последен таков настан е воената вежба во Забрдени...

донско етничко потекло.

Настаните во Забрдени и околните места, поврзани со мирните протести два пати во последно време, против уништувањето на имотот и посевите, на жетвата и мирот, со ненајавеното заповеднување на теренот од страна на грчката Армија, придружувана од специјалната полиција, не се единствени во таа црна серија која трае еден век. Да се потсетиме на 1992 г. кога таква акција, исто толку жестока, имаше во леринските села. Неколку години подоцна наводни "хулигани-екстремисти" го запалија седиштето на "Виножито" и ја спречија изградбата на македонскиот дом на културата во Лерин. Во еуфоријата за името го тероризираа одржувањето на конгресот на "Виножито" во Солун. Сè тоа беше, е и останува во функција на заплашување. Но, македонскиот човек во Егејскиот дел на Македонија не се плаши. Со жртвите кои

ТОШЕВСКИ: Од завршувањето на Граѓанската војна во Грција и протерувањето на 160.000 Македонци од македонската земја, властите на Р Грција, пред сè, полицијата и армијата без повод, во континуитет, демонстрираат сила и насилство, ароганција и омраза против сопствените граѓани од маке-

Разговорот го водеше:
Жаклина МИТЕВСКА

ГРЦИЈА ДА ПРЕСТАНЕ СО АРОГАНЦИЈАТА ВРЗ МАКЕДОНЦИТЕ ОД ЕГЕЈСКИОТ ДЕЛ НА МАКЕДОНИЈА

ги даде во Граѓанската војна, по неа и сега кога со голо тело и чиста душа застанува под тенковите да ја брани својата грутка земја и насушниот леб, своето достоинство и чест од сопствената држава, тој покажува во каква земја-членка на Европската унија живее.

Заплашувањето нема да ги поколеба Македонците и покрај сите омаловажувања на неговите цивилизациски напори за остварување на основните човекови права и слободи, мирно и достоинствено да живее на сопствената македонска земја, во држава која ја почитува, иако поради сплетот на околностите таа се вика Р Грција.

Заплашувањето нема да ги поколеба ниту македонските новинари, кои при секој обид да ја обелоденат грчката демократија, во било која сфера од животот ги доживуваат истата тортура и понижување. Браво за европска Грција на Балканот!

Силно протестираме против таквото нецивилизациско однесување на Грција.

☀ Да се вратиме назад во историјата, на диктатурата на грчката држава која трае одамна. Метаксасовата диктатура им забранувала на Македонците да зборуваат на мајчин јазик...

ТОШЕВСКИ: Зошто да се враќаме толку далеку?! Сликата во Грција од времето на Метаксас е сменета само таму каде дошле парите на ЕУ. Сè друго било и останува како Метаксас да е жив, има нови Метаксаси, кои се пожестоки. Ни за едно стапало не е променета состојбата со можноста Македонците сло-

бодно да го користат мајчиниот македонски јазик, не е дозволена никаква можност за образование на мајчин јазик, за практикување на македонскиот јазик во црковните обреди, за развивање на културните дејности (радио, ТВ, весници, театар...) на македонски јазик. Привршува процесот на замена на македонските топоними со грчки. Во такви околности, непризнат и потценуван, дискриминиран по национална, јазична, културна, црковна, социјална, економска и политичка основа, откако тој дел од македонската земја и народ, по силата на историските околности и волјата на посилните, влезе во состав на грчката држава, Македонците во Егејскиот дел од Македонија (и денес кога светот се обединува по сите основи), старата "демократска" Грција ги третира како непостоечки народ и со сила ги задушува во сите слободарски и цивилизациски пројавувања.

Заплашувањето нема да ги поколеба Македонците и покрај сите омаловажувања на неговите цивилизациски напори за остварување на основните човекови права и слободи, мирно и достоинствено да живее на сопствената македонска земја, во држава која ја почитува, иако поради сплетот на околностите таа се вика Р Грција.

☀ Иако Грците негираат дека постои македонско малцинство во Грција, историјата покажува дека не само што тоа постоело, туку се користел и македонскиот јазик, за што доказ е Абецедарот... Заинтересираната Европа ја формира Лигата на народите и во нејзиниот ангажман во однос на Македонците спаѓа и македонскиот буквар, кој никогаш не дојде до училиштата...

ТОШЕВСКИ: Прашањето е повеќе од јасно. Големите реформатори на животот на малубројните народи секогаш, па и денес така постапувале. Тоа што кај нив не може да помине го експериментираат на страна. Само формално ги интересира реализацијата на тие реформи. За пример да ги земеме големите реформи кои Европа наводно ги направи во полицискиот систем на Османлиската империја, кои се однесуваа на Македонија од 1896 г. Ништо од тоа не се реализира. За време на претилинденскиот и преттранзициониот период па до денес во Македонија имаше наплив од секакви мисионери и помагачи. Што имавме од тоа, балкански и светски војни, 1948 г., 2001 г. Значи, Абецедарот требаше да ги задоволи само формалните аспекти на една неконзистентна состојба на Македонците во Македонија под окупационите земји по поделбите предизвикани од истата таа Европа, во однос на јазикот, поттикнати од просветителските барања и потреби на македонскиот народ во Егејскиот дел на Македонија и поддржани од дел од прогресивните сили на тогашна Европа. Но, одлуките беа во рацете на други структури. Во многу земји се интензивираше

фашизмот... па и во Грција. Денешната состојба воопшто не се разликува кога е во прашање Македонија под Грција.

 Македонскиот јазик е заведен во официјалниот грчки пописен документ од 19.12.1920 г. (каде се наведени повеќе лингвистички јазици, меѓу кои и македонскиот). Како според Грците исчезнале овој народ и неговите потомци?

ТОШЕВСКИ: Во цитираниот документ не е заведен само македонскиот јазик. Во Грција постојат многу анти-македонски и дискриминаторски акти насочени кон денационализацијата и асимилацијата на македонскиот народ. Сите тие Европа ги знае. Претпоставувам дека на добар дел од нив, како и денес врз нашите законски прописи, рецензија вршеле европски експерти. Да ги спомнеме законите и другите акти за забрана на употреба на македонскиот јазик на кои званична Европа не реагирала. Тие се донесени по забораването на Абецедарот, кој го иницираше Европа. Или актите за промена на личните имиња на Македонците, законот и неговите анекси за промена на топонимите на македонските села и градови, планини и реки, месности, па и името на Егејскиот дел од Македонија која сè до 80-тите години на минатиот век беше само "Северна Грција". Сакам да бидам оптимист, и сега зрак надеж имам во соодветната асоцијација при Советот на Европа, која се занимава со прашањата на "малите јазици" (јазици кои ги говорат помалубројни народи во Европа), каде членуваат асоцијациите на Македонците од Егејска и од Пиринска Македонија. Секој ден читаме со какви сè пречки и денес, во современа Европа, се среќаваат тие наши сонародници. Се палат седиштата на асоцијацијата ("Виножито" во Лерин), покрај пресудата на Европскиот суд во легална постапка не се регистрира партијата (ОМО "Илинден"-Пирин во Благоевград). На некои други места, во Парламентот Европа внесува нерегистрирани и антидржавни партии. Тоа се стандардите на Европа, со кои секој ден нè "поплавува", а од друга страна, за положбата на Македонците и за македонскиот јазик во Грција се прогласува за ненадлежна ("тоа е билатерален проблем на две соседни држави"), во "првата соседна држава" некој друг неоспоруван јазик со сета сила принудува да биде прогласен за втор државен јазик! Тоа денес се стандардите на Европа.

 За спорот со Грција, велите дека името не е проблем, туку нејзиното самосознание дека неправедно управува со делови на друг народ, кон кој се однесува нецивилизациски, но и дека нашите потомци од грчката и од македонската страна

на границата не се подготвени да го прифатат наметнатото превоспитување за идентитетот, јазикот и културата...

ТОШЕВСКИ: Факт е дека спорот кој Р Грција го има со Р Македонија не е проблемот на името на нашата држава, туку стравот од сознанието дека таа неправедно управува со делови од македонската земја и народ, кон кои се однесува нецивилизациски. Таквиот товар ја следи веќе 95 години. Грција не е уверена дека вклучувањето на Р Македонија во европските интеграции ќе ги избрише и политичките и економските граници меѓу двете држави и народи и дека тоа ќе создаде простор и за развој

Ако Гркот во Романија е Грк, не може Македонецот во Грција да не биде Македонец. Ако продолжат тековите кои се осмислуваат кај прогресивните меѓународни асоцијации, и Македонецот во Албанија, Бугарија, Србија или во Грција е Македонец, како што Албанецот во Македонија, Грција, Србија или во Словенија е Албанец. Не може Французинот во Квебек да биде Еским. Конечно тоа се сфати и во Македонија.

на меѓусоседските односи. Напротив, таа знае дека ревизијата на Букурешкиот договор од 1913 година и неговото прогласување за ништовен е прашање на време. Сепак, се залагам на Р Грција да ѝ помогнат нејзините европски спонзори, а од Р Македонија да ја сфати и прифати реалноста за постоење на Македонци во Р Грција и на Република Македонија како држава.

Грција мора да престане со насилствата и со ароганцијата врз Македонците во нејзината денешна држава. Насилството никому не му носи добро. Таа мора да ги прифати Македонците во Грција како свои лојални граѓани, бидејќи тие и се однесуваат како вистински грчки граѓани Македонци. Македонците во Грција имаат право и потреба од тоа. Признавањето на нашата национална самобитност кога тогаш ќе ги воодушеви Грците. А ќе биде и за нивно добро. Ќе ги ослободи од тешкиот комплекс од виртуелната опасност од македонизмот.

Грција треба да знае дека Република Македонија нема да го смени своето историско и библиско име. Во име на добрососедството и во име на неприфаќање на двојниот аршин во примена на меѓународните акти, норми и стандарди кон кои сме пристапиле како современи и демократски држави, и во

име на човековото достоинство на Македонците во цел свет и генерациите пред нив, особено за генерациите кои доаѓаат, нив не смееме да ги оставиме без свое јас и образ.

 Грција не ја почитува Времената спогодба, односно го блокира нашиот прием во ЕУ и во НАТО. Која е основната причина што меѓународната заедница врши притисок само на Македонија, но при тоа да не се користи фразата (името), за нејзиното членство во овие институции, што е и фактичка состојба?

ТОШЕВСКИ: И Договорот за поделбата на Македонија и Времената спогодба е авторско дело и право на исти уметници. А кој автор до сега се откажал од своето дело. Не случајно Цепенков запишал: "Кај плукам не лижам". Во овие четири збора е разрешувањето на македонскиот јазол. Бидејќи Александар Македонски не е Исус Христос да воскресне и да го пресече јазолот како разрешување на проблемот, повторно се повикувам на Цепенков - Европа треба да "избрише" таму каде постојано плукала - во македонските работи. Се "секаваш што ти велам", го цитирам Цепенков. А Цепенков, за оние кои не знаат, ако има такви во Македонија, е македонскиот народен гениј на кој веќе никој не се сеќава. Или тоа може да се постави и поинаку. Одредени "територии" во состав на легално признати држави членки на ООН, денес многу лесно, заради изнудениот пропаст на политичките системи на државите на кои им припаѓаат, се прогласуваат за нови држави. Можеби е време државата да побара од Европа (колку што ми е познато една политичка партија, според известувањето на јавните гласила, има поднесено таква апликација во Виена) да го прогласи за ништовен Букурешкиот договор од 1913 г. за поделба на Македонија, во контекст на денешните стандарди кои ги применува Европа, а кои се исти како во 1913 г. За жал, само во македонскиот случај тие обратно се применети. Европа треба да земе предвид дека во 1913 г. Македонија не беше само "територија", туку политичко-организационен дел на Турција, значи призната јасно дефинирана државна целина од една окупирана држава, какви што пред тоа од истата Европа беа признати како држави (Грција, Србија, Бугарија, Албанија). Белки ќе дојде ред и на Македонија. Тоа ја вознемирува Грција. Не името на државата, но само префиксите, не и народносниот белег. Само тоа не. Името на народот кој е синоним на државата е народносно, историско и библиско право и наследство. Тоа може да го смени само општ светски потоп, тогаш кога Библијата ќе биде прогласена за непостоечка. Дотогаш светот ќе се крсти во Библијата, а ние во Библијата и во Македонија.

☀ Зошто ЕУ применува двојни стандарди во однос на македонското малцинство? Неодамна ЕК се прогласи за ненадлежна за ова прашање...

ТОШЕВСКИ: Одговорот на ова прашање е во претходните одговори. Да појасниме. Ако нема народ, нема држава. Значи, за да ја нема македонската држава, не знам по кој пат обновена,

однесување не треба да ја заборави новата историја на Балканот. Треба само многу подлабоко да ја анализира. Грција ќе биде најбезбедна ако собере сили да го признае македонскиот национален идентитет, јазик и култура на своите граѓани, и да не ја повтори истата грешка како некои други балкански држави. Изминативе 95 години Грција потроши многу енергија, прво да го искорени македонскиот идентитет, јазик и култура во државата, а во поно-

фатат наметнатото превоспитување за идентитетот, јазикот и културата. Предадена од постарите на помладите генерации културата и самосвеста се појаки од присилата и уцените. Тие само го продлабочуваат јазот меѓу различните култури и етникуми кои живеат во Р Грција и јазот во односите меѓу Р Грција и Р Македонија, а и двете држави се залагаат за добрососедски односи, нели. Европа наместо да се дистанцира треба да ја поучи Грција со примерот кој го спроведе во Македонија, ако го смета за демократски и добар. Или можеби се сомнева?

☀ Досега Македонците од Егејскиот дел на Македонија поднесоа низа резолуции, декларации, но од тоа нема никаков ефект. Во тој контекст е и прашањето за имотите и за државјанствата...

ТОШЕВСКИ: Има, но ние знаеме дека нè очекува долг и напорен пат до конечните ефекти. Ако не сме убедени во природното право и во правата кои формално ни се обезбедени со меѓународната легислатива, ние нема да го правиме тоа. Се работи за две ситуации. Првата е кога меѓународните институции се повикуваат на меѓународната легислатива за да постигнат цели кои ги зацртале, а втората е тогаш кога тие исти меѓународни институции ја кршат меѓународната легислатива за да ги одржат целите кои веќе ги постигнале. Сакаме да го свртиме правецот на ветрот легислативата да се користи за остварување на целите, а не целите да се бранат со кршење на легислативата. Некои луѓе во врска со активностите кои ги водиме околу имотите, овие денови ме "тешат" со зборовите "Што сте се фатиле со тоа. Тоа е утопија!" Одговорам дека во животот и светот многу утопии досега се остварени како реалност. Ние веруваме во тоа и ќе продолжиме со нашите активности и барања пред легалните меѓународни фактори, оти знаеме дека имотот и името се една неодоива целина. На крај, за сè треба луѓе. И за градење и за разградување. Ние се сметаме во првата група. И ќе одиме по патот на легалната активност пред меѓународните институции сè додека легислативата е на наша страна. Освен ако легислативата се смени на штета на правдата. Тогаш ќе го нема светот. Ние не очекуваме таков пресврт во прогресот на човештвото.

☀ Република Македонија доцна се сети за македонското малцинство во Грција, Бугарија... Таа интервенираше во Уставот, со амандман, велејќи дека нема да се меша во внатрешните работи на соседните држави. Што добиваме од тоа што заради добрососедски односи си го сменивме Уставот, знамето, во ОН сме ФИРОМ...

Европа треба да земе предвид дека во 1913 г. Македонија не беше само "територија", туку политичко-организационен дел на Турција, значи призната јасно дефинирана државна целина од една окупирана држава, какви што пред тоа од истата Европа беа признати како држави (Грција, Србија, Бугарија, Албанија). Белки ќе дојде ред и на Македонија. Тоа ја вознемирува Грција.

уште еднаш по Втората светска војна во 1945 г. (во војната Македонците беа членка на антифашистичката коалиција), значи ја има и денес во 2008 г. Таа е членка на ООН, но не само од 1993 г. кога е обновено нејзиното членство, туку од 1945 г. кога изворно е примена како одвоен државен субјект и конститутивен дел на тогашна Југославија, и повторувам, примена за членка на ООН уште 1945 г. Факт кој е многу значаен за иднината.

Сепак, сметам дека Грција во своето

вата историја на Балканот и да ја прикаже македонската култура како ексклузивно грчко наследство, и во двете варијанти играјќи на картата на смена на генерациите и нивно превоспитување.

Резултат на тоа се насилничките настани кои во континуитет само го потврдуваат спротивното. Грција треба да сфати дека ниту македонските потомци од онаа страна на границата ниту, пак, македонските потомци од оваа страна на границата се подготвени да го при-

ТОШЕВСКИ: Добивме тоа што заслужуваме. Ако не знаеме што е наше и не знаеме да го чуваме и зачуваме, значи не го заслужуваме. Тоа е логиката и филозофијата на оние кои учествуваат, условуваат, принудуваат, кои помагаат, кои охрабруваат и сл. Потоа, откако ќе паднете во стапица, тие велат "тоа е ваша одлука, ние само ве охрабрувавме". Но, треба да сме и реални. Не е сè така и не сите наши "партнери" така се однесуваат. Па, и ние самите. Некои работи сепак треба да се видат и од другата страна на лицето или од другата страна на грбот. Има ли денес некој во Македонија што не знае дека тоа беше лошо "сугериран" потег на нашите шахисти.

Дали тоа беше добронамерно, сега се гледа. Зарем е легалистичка Лисабонската декларација или името на нашата држава при приемот во ООН? А вториот дел од референдумското прашање за самостојност? Но, да не заборавиме. Од дистанца сите работи изгледаат порозово или поцрно. Во нашиот случај, поцрно. Нашите шахисти беа самоуки, без доволно самопочит и храброст. Не луда храброст. Во шахот се знае, ако првиот потег го изиграте погрешно, можеби ќе извлечете реми, но партијата ќе трае долго, а ќе биде и крајно неизвесна. Да не заборавиме дека тоа беше 1992 г. кога шаховските партии ги губеа и многу поголеми играчи од нас, и не само од незнаење. За мене е битно какви се констелациите денес и какви потези ќе изиграме утре. Моментот е Шекспировски. А кај нас како што вели Цепенков "Кој ти ги извади очите, брат ти - затоа ти се толку длабоки дупките" значи

дека ќе ни помогне самоукиот народ, а не академиците и експертите. Прочитајте само 3 од 300 колумни. Сè јунак до јунак, сè мудрец до мудрец, никој со никого по ниедно прашање не е едномисленик. Тоа не е народот, иако некои злонамерници велат: каков народ, такво водство. Кога народот ќе проговори, дај Боже да не биде доцна, водство ќе биде некој од стотиците ослепени војници, кој ќе гледа преку океанот, а не што има комшијата преку авлијата. Затоа сметам и верувам дека таа "ненамерна" грешка во духот на европските стандарди за националните малцинства ќе биде поправена. Ако Гркот во Романија е Грк, не може Македонецот во Грција да не биде Македонец. Ако про-

страда Македонија, не одлучува Грција. Дефинитивно! Оние кои одлучуваат ќе одлучат по свое, независно од нашиот компромисен став. Тој само ќе нè девалвира сите, независно каков ќе биде. Немојте на крајот на партијата шах повторно да ни речат: "Тоа е ваша одлука, ние само ве охрабрувавме". Доколку помагателите сфатат дека знаеме што сакаме, сега повеќе ќе нè ценат отколку во иднина.

☀️ Дали по Вашата реакција некој од надлежните институции, како и акредитираните претставници на странски држави во Македонија Ви ветија некаква средба на која ќе ги информирате за последните настани во Грција?

Не случајно Цепенков запишал: "Кај плукам не лижам". Во овие четири збора е разрешувањето на македонскиот јазол. Европа треба да "избрише" таму каде постојано плукала - во македонските работи.

ТОШЕВСКИ: Веќе одржавме два контакта со претставници на Канцеларијата на ЕК во РМ и со претставникот на НАТО во Скопје, со претставник на Конзулатот на Р Грција во Битола. Испративме писмени обраќања за изразување протест против насилствата кои во континуитет се прават од страна на властите на Р Грција врз Македонците во Егејска Македонија. Продолжуваме со контакти и со други активности. Ние не го прифаќаме ставот на званичен Брисел дека тоа се билатерални проблеми, кои се однесуваат само на Грција и на Македонија. Не ќе да е така. Нека се сетат само на 1913, 1944, 1945, 1948, 1999, 2004, особено 2001 година. Белки не изумиле дека тогаш станаа против "недемократскиот устав" на една држава, кој нивните најголеми експерти го прогласија за "најдемократски", а од нивните канцеларии фрчеа пофалби и "охрабрувања". Час потоа "прифатија" и изрежираа да го измениме и да го направиме "уште подемократски". А, можевме тоа да го направиме и само врз нивното "охрабрување" кое во тој случај изостана. Дали погрешно сум ја прочитал намерата? Ќе продолжиме да објаснуваме дека единствено што овој народ бара од меѓународната заедница (верувам дека не ја минувам границата на пристojното и не го злоупотребувам зборот народ), е таа да го напушти двојниот аршин во примената на "своите" стандарди и легислатива, ако тоа треба да бидат и наши и на нашите комшии како нивни европски партнери.